

4. Rok 1950: století hrůzy v polovině

Omlouvám se, že ještě chvíli budu napínat čtenářovu trpělivost. Než se podíváme na novorozence Rudínka Marciána, ještě prozkoumáme rok jeho smrti a roky předešlé. Je to nutné, abychom věděli, kam Marciánova křivolaká životní pouť směřovala. Proto důrazně nedoporučuji tuto kapitolu přeskakovat. Ignorovat ji může pouze ten, kdo ví zcela všechno tom, co se v letech 1945 až 1950 v Československu přihodilo.

*„SOUDCE MUSÍ SOUDIT PODLE ZÁKONA S PŘIHLÉDNUTÍM KE
STANOVISKU LIDU A VLÁDY.“*

— KLEMENT GOTTWALD,
PŘEDSEDA VLÁDY A PŘEDSEDA KSČ,
PROJEV NA SLAVNOSTI RUDÉHO PRÁVA, 18. SRPNA 1946

Rok 1950; dvacáté století, které se vymklo lidstvu z kloubů, právě doklopýtalo do poloviny. A přesně v polovině tohoto jubilejního roku Rudolf Marcián zemře. V symbolický okamžik... Třeba právě jeho smrt 30. června zajistí, že se dějinoběh v Československu nějak prapodivně zalomí do nepřehledné zatáčky a *všchno* bude lepší.

Někteří doufají takto: Socialismus, který u nás vyhrál boj s kapitalistickou hydrou, začne vítězit a my začneme postrádat nedostatek skoro všeho. Protože tak to je určeno vědeckým světovým názorem. A Stalinem a Stranou. Už nebude třeba při nákupu a placení v restauraci předkládat protivné potravinové lístky, už nebudou vypínat elektrický proud, už se budeme radovat sami od sebe, nikoliv na vyžádání. Práce pracujícího lidu začne přinášet pro pracující lid potřebné výrobky,

výdobytky, výtěžky, protože bude stranicky, a tedy moudře řízená, dostatečně zaplacená a bude mít vyšší smysl.

Jiní doufají jinak: Socialismus odejde na smetiště dějin a my se probudíme do svobodného života, kde najdeme dostatek skoro všeho. Protože tak to je správné, potřebné a nutné. Strana přestane škodovat a bude smetena. Stalin a jeho přísluhovači budou na věčné časy zatraceni. Už nebude třeba při nákupu v masně a při placení v restauraci předkládat protivné potravinové lístky, už nebudou vypínat elektrický proud, práce začne přinášet lidem potřebné výrobky, výdobytky a výtěžky, protože bude dobře zaplacená a bude účelná.

Cesta k roku 1950

„ZŮSTALI STÁT NA KRAJI CHODNÍKU, ‚TAK KAM DEME?‘ ZEPTAL SE BUŠEK. ‚NA TY FABRIKANTSKÝ VILY, ‚ODPOVĚDĚL PECHOČ, ‚NEJDŘÍVE SBALÍME TOHO HAŇAVCOVIC FORDA, TEN BUDE MŮJ. A TAKY UDĚLÁME MALOU ŠTĚARU, ABY VIDĚLI, ŽE S NÁMI NEJNI ŽÁDNÁ SRANDA. BUDEME HLEDAT ZBRANĚ A LETÁKY. TAK JSME TO DĚLALI – CHCI ŘÍCI, TAK TO DĚLALI NĚMCI. A MY SE MUSÍME UČIT I VOD NEPŘÍTELE.“

— JAROSLAV ŽÁK, *NA ÚSVITĚ NOVÉ DOBY*

Konec války neznamenal pro obyvatelstvo znovuzrozeného Československa žádné uklidnění. Paradoxně tomu bylo naopak: Návrat demokracie, pravdaže v neúplném, a tedy pokřiveném tvaru, zastihl národ i jedince nepřipravené, vyplašené a manipulovatelné. Jednotlivé politické události se valily ze všech stran. A nebyly to žádné drobnosti, nýbrž zásadní akce, které měly jednou provždy skoncovat s dosavadními zlořády – znárodnění skoro všeho